

TERRASSA

Poblet, 206); 1179: *Terrers* (ibidem, 65); 1192: *Terreres* (ibidem, 82); 1195: *Terrers* (ibidem, 71); S. XII: *Terrers* (ibidem, 205); 1187: *Terrariis* (ibidem, 46); 1359: *Vila de Torres* (CoDoACA XII, 39). Encara que els nomencladors oficials mantenen la grafia conservadora *Tarrés*, no hi ha cap mena de dubte que l'ètimon d'aquest poble és TERR-ARIOS.

Prat-terrer, prop de Castellar de N'Hug (Torràs, Berguedà, 137).

La Terrerola, partida de Barxeta (XXXI, 153.26).

VI. *La Terreta*, nom popular d'una subcomarca, entre l'Alta i la Baixa Ribagorça, comprenent els termes mun. de Sopeira, Areny, Monesma, Castigaleu, Sapeira, Espluga de Serra, Pont de Montanyana, Viacamp, 15 Tolba i Lluçars (E.T.C. II, 45, 52).

VII. *Tarrényes* (V. d'Ebo), és arabisme (veg. ape. a l'art. *Terrateig*). J. F. C.

Terra, V. T- (misc. moss.) *Terrabona*, V. *Tàrbena* 20 *Terracabres*, -bris, V. ape. a *Tarragona Terracapana*, V. T- (misc. moss.) *Terracols* (Noedes), V. *Riudecols Terradelles*, *Terrades*, *Terradets*, V. *Terra Terragullis*, *Terranc*, V. T- (misc. moss.) *Terranera*, V. *Bula de Terranera Terraperos*, V. T- (misc. moss.)

TERRASSA

La noble ciutat del Vallès Occidental.

PRON. Quasi superflu dir que hem sentit *tə́rāsə*, sempre i pertot, i el gentilici *terrassencs*.

Antigament. Ací no escau tractar d'EGARA, que és un nom diferent, i que per la situació no coincidí bé amb la de Terrassa,¹ com es veu per documents medievals, d'un temps en què el nom (i la menció) d'Egara encara estava en circulació; era un lloc diferent, comprès dins el terme de Terrassa («infra terminio Terraci»), que, segons doc. de 1005, afrontava «de Occiduo in Egara», i pel Nord amb els faldars de St. Llorenç del Munt «in apendicione de ipso monte de Sancti Laurentii» (BABL VII, 398).

MENCIONS ANT. C. l'a. 801, capitular de Carlemany: text perdut però reconstituït per Abadal i altres,² sobretot a base de la de 844, promulgada pel seu nét Carles el Calb, que sembla copiar exactament: «... avi nostri Karoli --- auctoritatem imitantes, gotos sive hispanos, intra Barchinonem civitatem, vel terracium castellum, cohabitantes, simul cum his omnibus qui infra eundem comitatum Barc. --- fecere confugium --- complacuit mansuetudini nostre --- suscipere --- ac necessitatibus auxilium ---». És a dir que Carlemany i Carles el Calb acollien els refugiats que vivien entre la ciutat de Barcelona i el castell terraci —castell de terra (d'obra, de maó etc.) i d'altres³ del Comtat de Barcelona, que havien quedat a la mèria i en ple front de batalla.

Només Lluís el Piadós, fill de l'un i pare de l'altre, prengué la ciutat de Bna., però en el vaivé de la lluita s'havia fet un castell terraci, ja notable llavors, que

fou l'embrió de la futura ciutat vallesana: «castellum» (a diferència de *castrum*) és més aviat 'castellet', 'un fort' que no un 'castell' (*castrum*), però ja llavors devia haver-hi *castells terracis* en plural, vora les ruïnes d'Egara i de les esglésies de Vallparadís. Aquest plural, CASTELLA TERRACEA, és l'ètimon exacte de *Terrassa*. I aquesta és l'explicació semàntica del nom; no cal dir que aviat s'afegirien lloses i carreus, fent-ne de tot plegat un fort castell, així que el domini³ cristià va consolidar-s'hi.

Així ja, aviat, 879: «*castrum Terracia*» (BABL VII, 387). En el S. X, castell i vila s'han fet ja importants, i se'n forma un adjectiu aplicat a la rodalia: 920: *Terracia* (Mas, NHBna. IX, 4); 947, Goltredus dona al mon. de St. Cugat una vinya i terra: «in com. Barch., in terminio *Terracense*, in locum Ruvirano» (*Cart. St. Cugat I*, 26.1f.); 985: *Terracia* (Mas, l. c. IV, 104); 986, precepte del rei Lotari confirmant al mon. de St. Cugat moltes viles, i «aloda quoque que sunt infra termina *Terracia* et *Berberanum* et *Castelar* et *Tolde-llo* ---» (*Cart. St. Cugat I*, 46.8f.; cf. *Cat. Car II*, 198, 199, 399, 400, 403, 410, 415, 416, 430, i p. XIV); 992 (Mas, NHBna. IV, 150); c. l'a. 1000: *Terracia* (*An. Bibl. Cat.* 1970, p. 37, citat s. v. *Rodors*).

1002: *Teracia* (*Cart. St. Cugat II*, p. 31); 1005 (supra, doc. que el distingeix d'Egara); 1013: *Terracia* (*Cart. S. C. II*, 103); 1064, orig.: *Terracia* (també en *Cart. S. C. II*, 305); 1065: *Terracia* (MiretS., *Juifs*, 16); 1114: *Terracia* (C. S. C. III, 27); 1131: *Terraza* 30 (*CoDoACA IV*, 3); 1152: «ecclesias Sti. Petri et Ste. Marie de *Terracia*», butlla p. p. Kehr (*Papsturk.*, 332); 1193: *Terracia* (ibid., 543); 1228: Carta de francesques de Jaume I als «habitatores ville nostri palatii de *Terracia*» (Font Rius, § 253); 1232: *Terracia* (CCandi, *Mi. Hi Ca.* I, 88); 1263: *Terracia* (Font Rius, § 312). La cròn. de Pere Cerim. cita junts *Terraça* i *Sabadell* (veg. en aquest art.); 1359: *Terraça* (*CoDoACA XII*, 5); 1516: *Terraça*, i en llatí *Tarratice* (*AlcM*, p. LI).

Per una endevinalla a la lleugera d'un arabista foraster, que assenyalen només perquè ha fet rotllo entre aficionats frívols, s'ha insinuat que designés Terrassa Aben 'Idari en esmentar un castell *ṭrrbṭ* (o sigui *ṭarrāḥa*) (*Al-Andalus* XVIII, 364): no sols llavors Terrassa ja era molt endins del territori fora de l'abast dels moros, sinó que és absurd lingüísticament creure que de tal base fon. pugui venir *terrassa*: el *ḥa* aràbic dóna *f* en cat. o romànic arreu, ni que en tal forma els moros poguessin imitar el nom romànic de Terrassa (tampoc hi ha motiu per esmenar-ho en *Ṭarrāga* a base de la semblança entre les lletres aràbigues *ḥ* i *ḡ*). Sens dubte algun paratge obscur i de terra més meridional, que duria el nom comú aràbic *ṭa(r)ṭrāḥa* 'lloc remot, cosa llençada enllà', 'màrfega que s'usarà com a jaç'.

Terrassa no és lloc únic d'aquest nom, ben al contrari. Sense caràcter complet, esmentem (I) *Terrassa* entre Rosselló i Conflent, prop de Vinçà, crec te. de Rigardà, antic castell, avui bastant oblidat. 840: «*castro Terraça*», que Alart situa en te. de Rigardà (*Bu*.